

SPORTPEDAGOOG VERBETERT SFEER OP DE CLUB

DOOR MARTIN VAN BERKEL

Na het grensrechterincident in Almere is de veiligheid bij sportverenigingen een *hot topic*. Gemeenten, sportbonden en verenigingen nemen allerlei initiatieven om het respect in de sport te vergroten. In Rotterdam werken twee pedagogisch coördinatoren aan het verbeteren van de sfeer bij sportverenigingen. Met succes, publiceerde het Verwey-Jonker Instituut op 8 februari in het rapport 'Sportclubs in de jeugdketen'.

Het onderzoeksinstituut deed onderzoek naar het werk van Ineke Kalkman, die als 'sportpedagoog' tussen 2010 en 2012 de Rotterdamse voetbalverenigingen DRL en Overmaas ondersteunde op pedagogisch gebied. Haar functie ontstond drie jaar geleden op initiatief van deelgemeente IJsselmonde en Rotterdam Sportsupport als tegenreactie op de toename van geweld en criminaliteit bij de sportverenigingen. "Een onveilige sfeer bij verenigingen heeft vaak te maken met onvoldoende beleid voor gedrag, normen en waarden", zegt Ineke Kalkman. Dit is één van de eerste zaken waar mijn werk zich op richt. Samen met het bestuur, trainers en leiders ga ik aan de slag om duidelijkheid te creëren

over de gedragsregels en omgangsvormen. Deze dienen duidelijk te zijn én te passen bij de clubcultuur. Ik heb gemerkt dat veel verenigingen hier vaak niet erg mee bezig zijn, terwijl dit de basis is voor het 'pedagogische beleid'. De volgende stap is dat het bestuur de vastgelegde regels en omgangsvormen gaat communiceren. Dat kan door uitingen met posters of flyers of met berichten in de communicatiemiddelen van de club. Maar dit moet zéker door persoonlijke contacten gebeuren. Daarmee bedoel ik niet alleen dat de boodschap persoonlijk overgebracht moet worden, inclusief elkaar aanspreken, maar dat de bestuurders in die persoonlijke contacten altijd het goede voorbeeld geven."

“Een gedragsprobleem dat op de sportvereniging wordt gesignaleerd, heeft vaak een dieperliggende oorzaak”

De onderzoekresultaten van het Verwey-Jonker Instituut in het kort:

- Jeugdleden hechten meer waarde aan gedragsregels dan vóór de werkzaamheden van de pedagogisch coördinator.
- Jeugdleden zijn bekender geraakt met de gedragsregels binnen de vereniging.
- De ouderparticipatie is licht toegenomen.
- Het verloop onder de jeugdleden is minder groot dan bij de clubs zonder pedagogisch coördinator.
- De sfeer in de jeugdteams is licht verbeterd, net als de pedagogische en didactische vaardigheden van de trainers.
- Trainers, teamleiders en andere vrijwilligers herkennen eerder signalen van opvoed- en opgroei-problemen bij jeugdspelers. Daarover namen ze dan contact op met de pedagogisch coördinator.
- De sportvereniging blijkt, naast vindplaatsen als het onderwijs en de jeugdgezondheidszorg, een belangrijke plek te kunnen zijn om opvoed- en opgroei-problemen te signaleren.
- Trainers, teamleiders en andere vrijwilligers stellen dat de pedagogisch coördinator hun werkzaamheden eenvoudiger en leuker maakte. Het ontlastte hen en ze leerden vaardigheden om beter om te gaan met jongeren die gedragsproblemen vertoonden.

“De sportvereniging is voor een pedagoog een uitgelezen plaats om te werken”

“Nadat deze eerste zaken zijn geregeld, is het zaak om met de trainers, coaches en leiders de vervolgstappen te zetten”, zegt Kalkman. “Zij zijn misschien wel de belangrijkste personen in het traject om een goed pedagogisch klimaat bij de vereniging te creëren. Het doel van mijn werkzaamheden is immers niet om zélf met alle probleemgevallen aan de slag te gaan. Juist de personen die veel werken met de kinderen, zoals de trainers, zijn betrokken bij de situaties waarop de probleemgevallen zich voordoen. Zij zijn dan de personen die handelend op moeten treden. Ik begeleid hen daarin. Aan de hand van praktijkvoorbeelden kan ik handvatten en adviezen geven die helpen om de juiste snaar bij kinderen te raken. Soms treed ik ook zelf met de kinderen in contact. Dat doe ik bijvoorbeeld wanneer een trainer er niet in slaagt om het kind met het gedragsprobleem te helpen. Dat kan beter werken omdat kinderen en ouders mij zien als ‘professional’, waardoor ik er via de ouders wél vaak in slaag om een kind met zijn problematiek te helpen.”

Netwerk

Kalkman: “In mijn werkzaamheden ben ik niet alleen actief bij de vereniging, maar juist ook daarbuiten. Je kunt van vrijwilligers niet verwachten dat zij de weg kennen in het complete pedagogische netwerk

rondom een kind. Vrijwilligers willen zich vooral met het spelletje bezighouden en niet met allerlei randzaken. En terecht. Van mij mag wél worden verwacht dat ik de weg ken in dit netwerk. Sterker nog: ik voeg de vereniging hieraan toe. Een gedragsprobleem dat op de sportvereniging wordt gesignaleerd, heeft vaak een dieperliggende oorzaak. Door samen te werken met organisaties als scholen en jeugdzorginstellingen, kunnen we de situatie van een kind integraal benaderen én oplossen. Daarnaast is de sportvereniging een forse meerwaarde in de pedagogische omgeving van een kind. Dit is een plaats bij uitstek waar gedragsproblemen van kinderen gesignaleerd kunnen worden. Op school of in andere plaatsen in de leefomgeving kan een kind zich redelijk ‘verstopten’ in de bestaande structuren. Sportactiviteiten maken vaak emoties los, waardoor signalen voor sociaal-maatschappelijke problematiek veel sneller tot uiting komen. Daarom is de sportvereniging voor een pedagoog een uitgelezen plaats om te werken.”

Sport en jeugdzorg verbinden

Het Verwey-Jonker Instituut bevestigde

na twee jaar onderzoek dat het werk van Kalkman een positieve invloed heeft gehad op de sfeer bij de twee Rotterdamse voetbalverenigingen. Onderzoeker Niels Hermens: “Jeugdleden zijn bekender geworden met gedragsregels en hechten er meer waarde aan. Daarnaast zijn de pedagogische en didactische vaardigheden van trainers uitgebreid. Zij kunnen afwijkend gedrag beter signaleren en weten hoe ze ermee om kunnen gaan. Trainers en andere vrijwilligers zeggen dat hun werkzaamheden hierdoor leuker en eenvoudiger worden.” Volgens Hermens betekenen de positieve resultaten niet dat iedere sportvereniging de ondersteuning van een sportpedagoog nodig heeft. “Dat ligt aan de vereniging en de jongeren die er lid zijn”, zegt hij. “Ik verwacht dat vooral clubs in wijken met vrij veel sociaaleconomische problemen geholpen zouden zijn met pedagogische ondersteuning, zoals hulp bij het opsturen van plannen en beleid, het dienen als vraagbaak voor trainers en back-up bij incidenten. Bij sommige jeugdleden van deze sportverenigingen zie je bij het sporten de problemen terug die ook in de wijk spelen. Goede samenwerking met partners uit de jeugdzorgketen is daarbij onontbeerlijk. De sportpedagoog speelt een belangrijke rol om de werelden van sport en jeugdzorg te verbinden.”

Rotterdamse aanpak

Sinds het najaar van 2012 heeft Rotterdam Sportsupport naast Ineke Kalkman met Petra van der Kooi een tweede pedagogisch coördinator in dienst. Zij gaan verder aan de slag om verenigingen aan een betere, veiligere sfeer te helpen. De inzet zal daarbij minder intensief zijn dan de manier waarop DRL en Overmaas ondersteund werden. “Dat is in veel gevallen ook niet nodig”, zegt Kalkman. “Door in de basis veel zaken op orde te brengen en de juiste verbindingen te creëren met het jeugdzorgnetwerk, zijn negen van de tien clubs al flink geholpen.” Rotterdam zet stevig in op een intensivering van de samenwerking tussen de sport- en jeugdzorgsector. Zowel wethouder Laan (sport, recreatie, kunst en cultuur) en wethouder De Jonge (jeugd, onderwijs en gezin) als sportverenigingen en jeugdzorginstellingen gaven recent aan werk te maken van ‘de Rotterdamse aanpak’, waar uiteindelijk het kind, de vereniging en de stad beter moeten worden. ●

